

„VLÁDA A JEJÍ DOZORČÍ RADY“

CO SE (NE)ZMĚNILO V PRAXI OBSAZOVÁNÍ DOZORČÍCH RAD?

STRUČNÝ PŘEHLED K PERSONÁLNÍ POLITICE V PRAXI VLÁDY A
VLÁDNÍHO VÝBORU PRO PERSONÁLNÍ NOMINACE 2014 - 2016

CENTRUM NEZÁVISLÉ INVESTIGACE (CNI)
PROVOZOVÁNO NAŠI POLITICI Z.S.

NADAČNÍ FOND PROTI KORUPCI (NFPK)

1. Úvod

Analýza monitoruje **195 nominací do dozorčích rad státem vlastných společností**, které ve své dvouleté existenci projednal **Vládní výbor pro personální nominace (VVPN)**¹. Cílem je ověřit, nakolik se podařilo vyřešit dlouhodobé a všeobecně uznávané nedostatky v obsazování dozorčích rad.

Malé ohlédnutí: Strategické společnosti v prvním roce Nečasovy, Rusnokovy a Sobotkovy vlády

Studie Naši Politici o.s. v březnu 2015 porovnávala personální výměny organizované třemi po sobě jdoucími kabinetů (Nečas-Rusnok-Sobotka) v prvním období jejich vlády a zkoumala osm společností: Český Aeroholding, a.s., MERO ČR, a.s., ČEZ, a. s., České dráhy, a.s., ČD Cargo, a.s., Letiště Praha, a. s., Lesy České republiky, s.p., ČEPRO, a.s. Konkrétně byla monitorována období: 13.7.2010 - 13.7.2011; 10.7.2013 - 29.1.2013 a 29.1.2014 - 29.1.2015. Data odpovídá prvním roku kabinetů Petra Nečase a a 6,5 měsíčnímu období vlády Jiřího Rusnoka.

Z celkového srovnání vyplynulo, že v absolutních číslech **nejrazantnější obměnu členů dozorčích rad a představenstev provedla Sobotkova vláda**. V přepočtu na srovnatelné období (Rusnokova vláda působila pouze půl roku), však připadl největší počet změn právě **na kabinet Jiřího Rusnoka**, který se prezentoval jako **apolitická úřednická vláda s přechodným mandátem**. Nečaso va vláda si odnesla primát v počtu osob spjatých s politickými stranami.

2. Dvě podoby VVPN

Vládní výbor pro personální nominace měl původně v rámci Sobotkovy vlády plánován jako mnohem významnější orgán, než jakým se nakonec skutečně stal. Původní plány byly ovšem redukovány na minimum:

<u>Zamýšlená podoba</u>	<u>Skutečnost</u>
POČET ČLENŮ VVPN	
9	3
NEZÁVISLÍ ODBORNÍCI	
zajištěná účast, pevný počet	záleží na dobrovolné ochotě některé z vládních stran - původně žádný, nyní 1
KDYŽ VVPN ODMÍTNE KANDIDÁTA, MINISTR	
<u>musí:</u>	<u>může:</u>
a) navrhnout jiného b) jmenování zdůvodnit c) požádat o souhlas premiéra	bez ohledu na VVPN okamžitě jmenovat
NEEXISTUJÍCÍ ZÁKON O NOMINACÍCH	
VVPN je zřízen pouze usnesením vlády. Jakákoli nová vláda může VVPN jednoduše zrušit, přeobsadit, změnit pravidla fungování.	
Výbor je plně závislý na vládě, jejíž nominace má posuzovat.	

¹ Data shromážděna a analyzována za období 17. 4. 2014 - 05. 04. 2016

VVPN již po prvním týdnu své existence musel měnit své složení

Původně se skládal výhradně z úředníků. Ministerstvo financí do výboru poslalo **JUDr. Ing. Jiřího Nováčka**. Tento úředník v minulosti působil jako předseda dozorčí rady společnosti SCIENTIS - EU a.s. **vlastněné kontroverzním úředníkem Ministerstva průmyslu a obchodu (MPO) Miroslavem Elfmarem**. Tato společnost figurovala v kauze **netransparentní veřejné zakázky za 275 milionů korun přidělené bez výběrového řízení** agenturou Czechinvest (podřízena MPO, zaměřena na strukturální fondy, tedy oblast, za níž na MPO zodpovídal Miroslav Elfmarek) v jednacím řízení bez uveřejnění.

Poté, co organizace Naši Politici o.s. upozornila na výše uvedené skutečnosti média¹, ministerstvo Nováčka z VVPN **po pouhém týdnu ve funkci odvolalo s vysvětlením, že pro práci ve výboru by byl příliš zaneprázdněn.**

To později nijak nebránilo tomu, aby Nováček sám před VVPN dvakrát stanul jako kandidát pro dozorčí radu. VVPN jej potvrdil **do České pošty s. p. a Národní agentury pro komunikační a informační technologie s.p. (NAKIT)**

3. Náprava dozorčích rad?

Nastupující vláda Bohuslava Sobotky čelila při řešení nominací do dozorčích rad dvěma nejčastěji zmiňovaným problémům - **A) politizaci dozorčích rad a B) odbornosti a bezúhonnosti jejich členů**. V rámci těchto otázek je možné měřit úspěšnost dosavadního působení VVPN.

A) politický vliv v dozorčích radách

VVPN se otázkou politiků či politického vlivu v dozorčích radách nijak nezabývá. Statut VVPN nepočítá s takovým zadáním a VVPN případné vazby kandidátů k politickým stranám nesleduje. Výbor se soustředí výhradně na odbornou kvalifikaci nominantů. Pokud by se tak za současného stavu rozhodla jakýkoliv vláda či politická strana výrazně posílit svůj vliv v dozorčích radách přímo prostřednictvím politicky angažovaných osob, nebude (kromě základní kvalifikace) muset řešit žádná omezení.

Z výše uvedeného je zjevné, že míra zapojení politiků v současnosti závisí na jednotlivých koaličních stranách, respektive jimi řízených ministerstvech. **Vláda jako celek otázku depolitizace neřeší.**

Monitoring personálních nominací ukázal, že z 195 nominací vyslaných před VVPN, bylo více než 25% spojeno s politickými stranami.

- Nominanty spojené s politickými stranami představují často ministerští úředníci, regionální a místní politici, nechybí ani senátor, 5 poslanců či 3 hejtmani.
- **U tří nejčastěji nominujících ministerstev** (Ministerstvo financí, Ministerstvo průmyslu a obchodu, Ministerstvo zemědělství) většinou **převažuje v nominacích politická příslušnost odpovídající příslušnému ministrovi** (MPO, Mze). V případě MF to platí také, pokud by byl vedle straníků vzat do úvahy i častý výskyt osob z podnikatelského okolí šéfa hnutí ANO Andreje Babiše.
- Hnutí ANO je specifickým případem, což patrně souvisí s nedostatečnou personální základnou. Mezi nominovanými straníky dominují poslanci (ostatní strany aktivní členy parlamentu - s výjimkou senátora Petra Šilara - nenominují) a kromě osob spojených přímo s ANO se objevuje ještě další skupina. **Jde o manažery spjaté s oblastí, v nichž se výrazně podnikatelsky angažoval šéf hnutí Andrej Babiš** (osoby spjaté s Agrofertem či Unipetroleem)².

² U této skupiny (včetně některých nominací mimo VVPN) jde nejen o nominace do oborově spíše blízkých společností (Čepro a.s., Mero ČR), ale například i ČEZ, a.s., České dráhy, a.s., ČD Cargo a.s. Ze zmíněné

- Nejvíce nominací spjatých s politickými stranami vysílá Ministerstvo zemědělství, **více než 40% všech nominací.**
- Největší koncentrace osob, které mají blízko k politickým stranám, panuje nikoli překvapivě **v dozorčí radě ČEZ a.s.** Stranické angažmá má 5 z 10 nominovaných, přičemž u dalších osob média spekulují o jejich blízkosti ke stranickým lídrům³.

Vyhozen kvůli nejkritizovanější zakázce...a jmenován do dozorčí rady státní firmy

Oproti minulosti se většinou neopakují případy, kdy by nominantni spjatí s politickými stranami zjevně postrádali základní kvalifikaci. Problémem však u některých může být jejich předchozí působení ve veřejném sektoru. Takovým případem je například nominace bývalého ředitele Ředitelství vodních cest Miroslava Šefary do dozorčí rady Povodí Labe.

Právě na této řece zodpovídal za stavbu zdvihacího mostu v Kolině, která skončila naprostým fiaskem a kvůli níž byl z ŘVC na hodinu odvolán. Stavba se prodražila o 350 milionů korun (dodavatelem byla bývalá firma ministra dopravy Aleše Řebíčka) a Evropská unie ji odmítla proplatit. Navíc se zjistilo, že stavba zdvihacího mostu nedává v daném místě vůbec smysl. Miroslav Šefara je bývalý člen ČSSD, později vstoupil do hnutí ANO a stal se asistentem poslance Stanislava Pflégra.

B) odbornost a bezúhonnost

- Zřízení VVPN, který provádí kvalifikační pohovory s kandidáty, je pozitivní posun. **Do zřízení VVPN žádné systematické vyžadování kvalifikace neprobíhalo.**
- Dobrý přístup představují i případy, kde jsou do dozorčích rad přizváni **odborníci z oboru či korporátní sféry** (např. Český aeroholding, Lesy ČR). Účast nezávislých odborníků záleží na vůli ministerstev, není automaticky dána⁴.
- **Problematické zůstalo hodnocení profesní způsobilosti kandidátů podle jejich reálných výkonů** v předchozích manažerských a úřednických funkcích ve veřejné správě. Jde přitom nepochybně o stejně významnou otázku, jakou jsou teoretické odborné znalosti kandidáta.
- **Schválením VVPN prochází mnohdy osoby spojené s problematickými událostmi ve veřejné správě. Ve většině případů není ze zápisů zřejmé, zda VVPN o těchto událostech měl informace a zda byly součástí pohovoru.**
- **Prověřování bezúhonnosti kandidátů přitom patřilo k výslovným slibům premiéra Sobotky při zakládání VVPN⁵.**
- VVPN byl zřízen v minimální personální variantě. Není uzpůsoben vlastnímu zjišťování nezávislých informací o kandidátech. Protože jména kandidátů většinou nejsou

oblasti petrochemie pochází Ivan Souček, Otakar Krejsa, Stanislav Bruna, Pavel Krtek, Karel Slepíčka, s Agrofertem jsou spojeni například Milan Kucharčík, Daniel Kurucz, Adam Vojtěch.

³ Politické angažmá - Jiří Tyc, Jiří Borovec, Lubomír Charvát, Vladimír Vlk, Robert Šťastný

⁴ Prostor ke zlepšení praxe naopak nabízí návrhy Rekonstrukce státu k zavedení trvalé přítomnosti nezávislých odborníků (nyní záleží na aktuální vůli příslušného ministerstva) a určení odborných profilů. Předem stanovené profily odbornosti v dozorčí radě by znamenaly, že při uvolnění určité pozice v radě, by byl na uvolněné místo hledán pouze odborník určité potřebné kvalifikace. V současnosti dozorčí rady nemají stanoveny, kolik zástupců které odbornosti (právo, účetnictví, audit, obor podnikání podniku apod.) potřebují.

⁵ <http://www.vlada.cz/cz/media-centrum/tiskove-konference/tiskova-konference-po-jednani-vlady--17-brezna-2014-116810/>

v dostatečném předstihu zveřejňována, **nemůže tuto absenci nezávislé kontroly zastat veřejnost** (médiá, nevládní organizace).

Snahy VVPN o zlepšení kontroly kandidátů a realita nominací

Případ první: Stanislav Eichler

Problém s prověřováním předchozího působení kandidátů se projevil hned v prvním jednání VVPN. Výbor na své první schůzi doporučil nominaci Mgr. Stanislava Eichlera do dozorčí rady Českomoravské záruční a rozvojové banky, a.s. aniž byl informován, že dotýčný **byl v té době trestně stíhán pro podezření ze zneužití pravomoci úřední osoby a porušení povinnosti při správě cizího majetku**. Výbor na případ reagoval požadavkem povinného předkládání čestného prohlášení.

Otázkou možného střetu zájmů politika, který v roce 2009 ve funkci hejtmána zasedl v představenstvu čistě privátní společnosti ČSAD Liberec čerpající krajské dotace, se VVPN podle svého zápisu přitom **patrně vůbec nezabýval**.

Případ druhý: Tomáš Révész

Z naprosté většiny zápisů VVPN nevyplývá, zda věděl či projednával problematiku minulost kandidáta. Výjimkou byl ale například pohovor s kandidátem do **dozorčí rady Českých drah Tomášem Révézem**. Dva dny před jednáním VVPN totiž média informovala o někdejší **odvolání Révésze z čela Státního zemědělského intervenčního fondu (SZIF) kvůli údajně netransparentní a nevývodné výměně** informačního systému fondu.

VVPN Révésze do funkce potvrdil. Do zápisu uvedl: „Na základě otázek členů Vládního výboru nominant detailně vysvětlil své působení ve Státním zemědělském intervenčním fondu (SZIF) v letech 2007 až 2011, shrnul své hlavní kompetence v SZIF a popsal důvody svého odchodu a mediálně probíranou kauzu okolo informačního systému fondu.“

Přes svou snahu reagovat na zveřejněné informace ze zápisu VVPN už není zřejmé, **zda se výbor Révésze dotazoval i na další kauzy, o kterých média před jednáním výboru neinformovala (ale které byly dostupné v otevřených zdrojích)**.

Jde o případy zadání zakázky v objemu 72 milionů korun bez výběrového řízení na monitorovací systém dotací SZIF systém (podle některých odborníků se přitom reálná hodnota poptávky pohybovala mezi 2-6 mil Kč.), Révészovo odmítnutí součinnost u kontroly ministerstva zemědělství zaměřené na odměňování pracovníků fondu, či na okolnosti Révészova nástupu do čela SZIF (údajný tlak lobbistické skupiny ODS za Topolánkovy vlády), kdy bez konkurzu vystřídal ředitele Vladimíra Ecka, který byl před pouhým 3/4 rokem dosazen řádným výběrovým řízením.

Zdroje k případům uvedeným v boxu⁶

4. Z nominační praxe...

Mimo výše uvedené příklady potenciálně problematických jmenování uvádíme příklady dalších „nominací s otazníkem“.

Příklady dalších „nominací s otazníkem“

Byl VVPN informován o těchto případech? Ptal se kandidátů na jejich vysvětlení?

Robert Szurman

Českomoravská
záruční a rozvojová
banka

- na seznamu tzv. „rychlostudentů“ plzeňské právnické fakulty sestaveném vyšetřovací komisí,
- neuměl přesvědčivě vysvětlit, jak bylo možné, že posudek jeho diplomové práce vznikl dříve, než byla vyhotovena⁷

⁶ http://zpravy.idnes.cz/policiste-obvinili-cele-byvale-vedeni-kraje-few-krimi.aspx?c=A130208_165054_liberec-zpravy_tm; <https://www.novinky.cz/domaci/177288-liberecky-hejtm-an-je-v-predstavenstvu-soukrome-firmy-csad-liberec.html>; <http://zpravy.e15.cz/byznys/doprava-a-logistika/na-ceske-drahy-ma-dohlzet-odvolany-sef-zemedelskeho-fondu-1252755> ; <http://www.euro.cz/byznys/nemy-muz-ve-sluzbach-ods-830001>

⁷ <http://www.parlamentnilisty.cz/politika/vlada/Plzenska-prava-O-titul-muze-prijit-dalsich-70-rychlostudentu-163321>

Tomáš Vrba	Lesy České republiky s.p.	<ul style="list-style-type: none"> riziko potenciálního střetu zájmů vyplývající z předchozího Vrbova působení u společnosti, která vedla se státním podnikem Lesy ČR soudní spor o miliardové pohledávky⁸
Jakub Hodinář	Vojenské lesy a statky	<ul style="list-style-type: none"> odvolání ze správní rady Správy železniční a dopravní cesty (SŽDC) kvůli navýšení odměn managementu přes nesouhlas ministra, který považoval již stávající odměny za velmi vysoké⁹
Ludmila Petráňová	OTE, a.s.	<ul style="list-style-type: none"> účast ve společnostech s případy nestandardního podnikání ve vedení a dozorčí radě firmy Eltodo - kontroverzní zakázka na správu veřejného osvětlení za 267 milionů Kč, přidělena za primátora Jana Kasla, který se později stal zaměstnancem společnosti. zaměstnankyně Lumen Energy - netransparentně působící společnost v solárním byznysu¹⁰
Miroslav Hejna	LOM PRAHA s.p.	<ul style="list-style-type: none"> trestní oznámení v souvislosti s přípravou systému na elektronickou evidenci tržeb. Supervizi systému získala bez soutěže společnost BDO IT za 200 tisíc Kč. Tímto ovšem společnost BDO IT získala možnost zásadně ovlivnit celý půl miliardový tendr na systém EET. Zakázku pro BDO IT odmítl tehdy podepsat tehdejší náměstek Lukáš Wagenknecht, nicméně učinil tak jeho nástupce Miroslav Hejna. Miroslav Hejna má ovšem velice blízko k firmě BDO IT - respektive jeho spolujednatelovi Miloslavu Rutovi, který byl dříve nadřízeným právě Miroslava Hejny ve společnosti Cisco¹¹.

Zajímavost na závěr: Místo rezignace se nechal omylem povýšit

Petr Polák, který má podle médií blízko k premiérovi Sobotkovi byl nominován do dozorčí rady ČEZ. VVPN jej schválil již 11.6.2015, ale kooptován byl až po rezignaci Vladimíra Vlka 25. 2. 2016.

Zápis VVPN mj. uvádí: „Nominant uvedl, že v případě, kdy by byl zvolen do dozorčí rady společnosti ČEZ, a.s. , vzdá se funkce v dozorčí radě společnosti Severočeské doly a.s., byť se o střet zájmů dle jeho názoru nejedná.“ Podle obchodního rejstříku i webových stránek Severočeských dolů ale působí v dozorčí radě nadále. Naopak, dva dny před nástupem do ČEZu byl zvolen do funkce místopředsedy dozorčí rady..

Závěrem:

Zřízení VVPN představovalo určitý pozitivní pokrok ve zvyšování transparentnosti nominačního procesu. Ze tří úkolů zlepšení dlouhodobých problémů při obsazování dozorčích rad byl však splněn částečně pouze jediný. Zdánlivý „klid“ v nominační politice je způsoben spíše aktuální politickou stabilitou, nikoli souborem systémových opatření, které by do budoucna bránily problémům známým z minulosti.

⁸ http://ekonomika.idnes.cz/slozeni-dozorci-rady-lesu-cr-di0-ekoakcie.aspx?c=A141021_095706_ekoakcie_neh

⁹ <http://www.ceskapozice.cz/byznys/perso...yhodil-vlivne-lidi-i-bosse-ods-jurecka>

¹⁰ <http://www.lumen.eu/cz/aktuality/stanislav-gorcica---rozhovor-v-hn>; http://ekonomika.idnes.cz/soud-resi-korupci-u-solarnich-elektrearn-tri-lidi-vini-z-uplacen-p91-ekonomika.aspx?c=A120301_132201_ekonomika_vem ; <http://domaci.ihned.cz/c1-61463820-metropoli-bude-osvetlovat-eltodo-novy-stamilionovy-tendr-praha-nestihla>

¹¹ <http://neovlivni.cz/dokument-co-se-pise-v-trestnim-oznameni-na-babisovo-eet/> <http://www.euro.cz/archiv/particka-z-it-1180081>